

УДК 327 (477) : 061.1 (4-612ЕС)

ЄВРОПЕЙСЬКА УКРАЇНА: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тетяна Соломенна

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Україна, 14013, м. Чернігів, вул. Полуботка, 53

e-mail: Solomennat@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6483-5590>

У статті представлений огляд євроінтеграційного поступу України, з визначенням етапів, особливостей і характеристик сучасних тенденцій. Періоди співробітництва України та Європейського Союзу представлені основними двосторонніми документами: Угодою про партнерство та співробітництво й Угодою про асоціацію, щорічними самітами Україна-ЄС, а також діяльністю України у форматі Східного партнерства Європейської політики сусідства. Непростий і суперечливий шлях України до ЄС триває, проте євроінтеграція залишається головним пріоритетом як для зовнішньої, так і для внутрішньої політики української влади й українського суспільства.

Ключові слова: ЄС, Угода про асоціацію, саміт Україна-ЄС, євроінтеграція, Східне партнерство

Європейський поступ України має давню історію, певні досягнення та прорахунки. Різні віхи у взаєминах з європейськими народами мали українці впродовж своєї славетної та, водночас, трагічної історії. З перших кроків своєї державності Україна ініціювала активне співробітництво з Європейським співтовариством – найбільш успішним економічним об'єднанням другої половини ХХ ст.

Проведення референдуму 1 грудня 1991 р. та його результати дозволили нарешті реалізувати прагнення багатьох поколінь українців щодо власної державності – почати розбудову демократичної, заможної, миролюбної країни. Суверенітет кожної держави пов'язаний з вибором власного зовнішньополітичного курсу, стратегічних партнерів, основних пріоритетів і способів безпеки. Євроінтеграційний напрям зовнішніх зносин для України був цілком природним і радо вітався Європейським співтовариством. Вже у грудні 1991 р. міністр закордонних справ Нідерландів, країни, яка на той час головувала у Раді ЄЕС, від імені Європейських співтовариств поздоровив народ України із знаменною подією та висловив надію на розвиток дружніх взаємин.

Об'єднана Європа у цілому радо вітала демократичні перетворення, що відбувалися у країнах Східної Європи. 16 грудня 1991 р. відбулася надзвичайна сесія Ради ЄЕС, на якій була ухвалена спільна заява про готовність розвивати відносини з усіма новими державами, які з'явилися на пострадянському просторі. Європейський вибір України фіксувався у Постановках Верховної Ради України «Про реалізацію Декларації про державний сувере-

нітет України у сфері зовнішніх зносин» від 25 грудня 1990 р. [18] та «Про основні напрями зовнішньої політики України» від 2 липня 1993 р. [17]. В обох документах підкреслювалася перспектива членства в усіх європейських структурах як пріоритетний напрям розвитку зовнішніх зносин для незалежної України.

Впродовж усього часу розбудови державності Україна рухається шляхом європейського поступу, здійснюючи реформи, уніфікуючи національне законодавство до європейських норм, активізуючи контакти українського суспільства та бізнесу з європейськими партнерами. Важливими елементами двосторонніх взаємин є укладання угод, щорічні саміти, участь України у різноманітних форматах і програмах Євросоюзу. Успіхи та прорахунки взаємин України-ЄС постійно аналізуються експертами, дослідниками та широкою громадськістю, зважаючи на значущість цієї проблематики для українського суспільства.

Європейська інтеграція України включає багато різноманітних тем та аспектів, які завжди цікавили дослідників. Відзначимо декілька монографічних праць різного періоду, зокрема, С.Д. Василенко «Європейський процес і Україна» [3], «Європейський Союз та Україна: Стратегія відносин в контексті розширення» [9], «Поглиблення відносин між ЄС та Україною: Що, чому і як?» [16], В.В. Копійка «Європейський Союз: досвід розширення і Україна» [13], «Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноевропейськими сусідами» [19], І.А. Грицяк «Європейське управління: теоретико-методологічні засади» [7], І.Я. Тодоров «Укра-

їна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти» [24], Т.В. Сидорук «Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі: модель інтеграції без членства» [21].

Постійно з'являються аналітичні дослідження «Відносини Україна-ЄС: в умовах сучасних викликів» [4], «Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку» [28], праця «Україна – Європейський Союз: зібрання міжнародних договорів та інших документів (1991–2009)» [27], в якій акумульовано увесь правовий доробок двосторонніх взаємин за визначений період; роботи довідкового характеру – Я. Мудрий «Словник-довідник термінів з європейської інтеграції» [15] тощо.

Значний інтерес громадськості до питань євроінтеграційного поступу України широко представлений навчальною та науково-методичною літературою. Зокрема, «Європейський Союз: політика, економіка, право» [9], І.В. Артьомов, О.М. Ващук «Євро регіональне співробітництво України: проблеми і перспективи» [2], С.І. Мітряєва «Європейська безпека і Україна» [14], І.А. Грицяк, В.В. Говоруха, В.Ю. Стрельцов «Правова та інституційна основи Європейського Союзу» [8], «Світова та європейська інтеграція» [20], Н.А. Гнидюк, С.В. Федонюк «Розширення Європейського Союзу та досвід реформ країн ЦСЄ у контексті приєднання до ЄС» [6], М.М. Гнатюк, Я.Ф. Малик, Л.Л. Прокопенко «Модуль 2. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України» [5] та багато інших. В Україні склалося кілька наукових центрів, які займаються дослідженням євроінтеграційних та євроатлантичних процесів, існують наукові школи визнаних вчених [12].

Активно та плідно у перші роки незалежності розвивалися контакти європейських організацій з українською владою, бізнесом та українським суспільством. У Києві в жовтні 1993 р. відкрилося представництво Комісії Європейських співтовариств, а в вже у липні 1995 р. – у Брюсселі відкрилося українське представництво при ЄС. У цей час Україна стає членом ОБСЄ (30 січня 1992 р.), 14 липня 1992 р. заявила про своє бажання стати членом, а у лютому 1995 р. стала членом Ради Європи.

Знаковою подією цього періоду стало підписання й імплементація Угоди про партнерство та співробітництво з Європейським Союзом (УПС). Появою цього документу закладено фундамент правової основи та якісно іншого рівня двосторонніх відносинах між

Україною та ЄС. Угоду від української сторони було підписано першим Президентом України Л. Кравчуком 14 червня 1994 р. й ратифікована Україною 14 листопада 1994 р. вже за часів другого Президента України Л. Кучми. Від імені ЄС УПС підписав президент Європейської комісії Жак Делор, а також представники країн-членів ЄС. Чинною вона стала після її ратифікації усіма учасниками – з 1 березня 1998 р. [26]. УПС визначила 17 сфер і сім пріоритетів двостороннього співробітництва: енергетика, торгівля й інвестиції, юстиція та внутрішні справи, конвергенція законодавства України до норм ЄС, охорона довкілля, транспортна сфера, транскордонне співробітництво, співпраця у сфері науки, технологій і космосу. Угода передбачала запровадження політичного діалогу та механізму виконання визначених зобов'язань.

Вже з листопада 1998 р. запрацював механізм втілення Угоди про партнерство у життя. 11 червня 1998 р. з'явився Указ Президента України «Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу», в якому були визначені основні засади та напрями інтеграційного поступу, а 10 грудня 1999 р. в Гельсінкі Європейська Рада схвалила Спільну стратегію щодо України для координації зусиль у двосторонньому співробітництві. Документом віталися європейські прагнення України та підтверджувалися європейські зобов'язання сприяння політичним та економічним реформам в Україні у наближенні до стандартів ЄС. Визначалися наступні питання для спільної взаємодії: дотримання стабільності та безпеки в Європі, зміцнення співпраці у контексті розширення Євросоюзу та виконання положень УПС. Угодою запроваджені щорічні саміти Україна-ЄС як вияв пріоритетного партнерства та маркера стану двосторонніх відносин. Перший саміт відбувся 5 вересня 1997 р. у Києві. Термін дії Угоди визначався на десять років з можливістю пролонгації.

Так Україна стала невід'ємною складовою європейської політики у вирішенні усіх нагальних питань. Проте, кінець 90-х рр. ХХ ст. не був відзначений високою активністю у двосторонньому діалозі. Європейські партнери зайняли позицію очікування та спостереження за українською політикою, її внутрішніми проблемами та стагнацією реформ. У цей час Європейський Союз стояв на порозі суттєвих змін, готуючись до найбільшого у своїй історії розширення. Обравши курс поглиблення політичної інтеграції, країни ЄС мали більш ре-

тельно продумувати свої зовнішньополітичні кроки, зокрема сформулювали своє бачення політики з сусідніми країнами, які з'являться після розширення.

Україна ставала однією з країн-сусідок після прийняття до складу ЄС нових членів. ЄС з 2001 р. почав активне обговорення політики сусідства з країнами на південному та східному кордоні. 11 березня 2003 р. Європейська комісія підготувала документ для Ради ЄС та Європарламенту «Ширша Європа – сусідство: нові рамки партнерства з південними та східними сусідства» [1], в якому представлені основні принципи політики щодо держав Середземномор'я та Східної Європи, зокрема для України. Розглянута й уточнена пропозиція була схвалена Європейською радою 2004 р. як Європейська політика сусідства (ЄПС). Українська влада вкрай стримано зреагувала на запропонований статус «сусіда», бо послідовно декларувала бажання у перспективі стати членом ЄС.

Етапною подією для української державності та її євроінтеграційного поступу стала президентська кампанія 2004 р. Країни ЄС щиро вітали ініціативи українського суспільства у захисті європейського шляху розвитку та гарантували політичну підтримку президенту В. Ющенко. За таких умов можна було очікувати прискореної та ефективної роботи української влади у реалізації програми реформ. Дійсно, у середині 2000-х рр. політична й економічна взаємодія у двосторонніх відносинах посилилася. Проте, інтеграційний поступ України і в цей період не мав вагомих результатів і, певною мірою, нівелювався внутрішньополітичною кризою, протиріччями всередині українського політикуму. Європейський Союз 2005-2006 рр. шукав вихід з власної кризи, що актуалізувалася провалами на референдумі у Франції та Нідерландах Євроконституції. Сукупність внутрішньополітичних причин, обумовлених найбільшим розширенням, обумовила фокусування уваги ЄС на вирішенні власних проблем. Додаткового тиску на Київ щодо якіснішої роботи у наближенні до європейських стандартів не відбувалося. Проте, Євросоюз запропонував Україні укласти нову більш амбітну Угоду, бо термін дії чинної Угоди про партнерство закінчувався. Так, з 2007 р. почалися двосторонні переговори України-ЄС щодо підготовки тексту Угоди про асоціацію.

26 травня 2008 р. Рада ЄС схвалила польсько-шведську ініціативу – проект Східного партнерства, запропонованого у межах Євро-

пейської політики сусідства. Формат передбачав участь шести країн, колишніх радянських республік – України, Молдови, Білорусі, Грузії, Вірменії, Азербайджану та країн ЄС. 20 березня 2009 р. Рада ЄС остаточно затвердила проект Східного партнерства (СхП), який стартував на установчому саміті 7 травня 2009 р. у Празі [22]. Східне партнерство передбачало укладання угод нового формату, саміти учасників кожні два роки, чотири пріоритетні сфери співробітництва – тематичні платформи: демократію та належне врядування, економічну інтеграцію, енергетичну безпеку та контакти між людьми, переговори щодо безвізового режиму. Україну було обрано еталонною країною у форматі партнерства для решти учасників, бо її взаємини з ЄС мали стати дороговказом співробітництва для інших учасників цього формату.

Формат партнерства передбачав активізацію громадянського суспільства країн-учасниць для посилення інтеграційної діяльності у своїх державах. Країни-партнери створили Форум громадянського суспільства Східного партнерства (ФГС), який складався з шести Національних платформ країн-учасниць. Так акцент євроінтеграції України цього періоду змістився у формат Східного партнерства.

Наприкінці 2011 р. було офіційно оголошено про закінчення підготовки тексту Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі з ЄС. 20 березня 2012 р. відбулось парафування політичної частини, а 19 липня 2012 р. було парафовано економічну складову Угоди. Документ мали підписати під час Третього саміту Східного партнерства 28-29 листопада 2013 р. у Вільнюсі. Рішення уряду України від 21 листопада 2013 р. про призупинення процесу укладання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [29], викликало суспільний протест, який змінив перебіг подій як новітньої української, так і європейської історії.

Революція Гідності стала черговим підтвердженням підтримки широких верств українського суспільства європейського шляху розвитку, як головного пріоритету зовнішньої політики. Нові виклики, що були спричинені політикою Росії щодо анексії Криму та воєнних дій на Сході України, актуалізували питання європейської безпеки, пошуку ефективних методів протистояння у гібридній війні та способів покарання порушників міжнародного права. Події в Україні 2014 р. обумовили розкол формату Східного партнерства серед його учасників, поставивши питання його

подальшого існування. Проте Четвертий саміт у Ризі, що пройшов у травні 2015 р. та П'ятий саміт Східного партнерства, що відбувся у Брюсселі в листопаді 2017 р. продемонстрували наміри Євросоюзу зберегти цей вимір політики сусідства, вносячи зміни у відповідності до ситуації.

Україна підписала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом в два етапи: 21 березня 2014 р. – політичну частину, 27 червня 2014 р. – економічну частину, а з 1 вересня 2017 р. вона набула чинності у повному обсязі [25]. Документом передбачено посилення політичного діалогу та поглиблення економічної інтеграції між Україною та ЄС, запровадження механізму його імплементації. Втілення у життя норм Угоди передбачає проведення великої кількості реформ для наближення до європейських стандартів в усіх сферах життя українського суспільства. Угода про асоціацію регламентує сучасний стан взаємин України з Євросоюзом.

Важливим елементом двосторонньої співпраці, починаючи з 1997 р., стали саміти Україна-ЄС. За двадцять один рік їх проведення, зустрічі глав України та представників Європейського Союзу не відбулися двічі: 2012 р. та 2014 р. Регулярність таких заходів дозволяє підтримувати політичний діалог, спостерігати за діяльністю та давати оцінки українській владі у проведенні реформ, безпосередньо обговорювати нагальні питання двосторонньої співпраці, визначати перспективи. Важко визначити провальні чи проривні двосторонні зустрічі та не завжди виправдовувалися очікування української сторони. Критика, зауваження та рекомендації у конструктивному вимірі залишаються невід'ємною складовою цього формату взаємин Україна-ЄС.

В останні роки, коли Україна знаходиться у стані гібридної війни, ЄС запровадив санкції проти РФ через анексію Криму, порядок денний зустрічей на найвищому рівні дещо змінився. Так, на 17-му саміті Україна-ЄС, що проходив у Києві 27 квітня 2015 р., крім оцінок щодо підписання та часткового застосування УА, пакету антикорупційного законодавства, прогресу у процесі децентралізації, наголошувалося і на необхідності повної імплементації мінських домовленостей, хоча одна зі сторін конфлікту не була учасником зустрічі. На 18-му саміті у Брюсселі та 19-му саміті у Києві було засуджено порушення прав людини окупаційною владою у Криму та на Донбасі.

Особливістю двосторонніх відносин Укра-

їни та Євросоюзу на сучасному етапі стали питання збройної агресії Росії та прояви цієї політики у різних сферах. Болючим для українського суспільства залишається питання реалізації «Північного потоку 2», який активно обговорювався на двох останніх самітах. І хоча позиції щодо цього проекту немає у спільній заяві 20-го саміту 2018 р. Україна-ЄС, у підсумкових виступах про неї згадали і Президент України П. Порошенко, і Президент Європейської ради Д. Туск. Слід відзначити, що 20-й саміт Україна-ЄС, що проходив у Брюсселі 9 липня 2018 р., вперше за останні роки завершився схваленням спільної заяви [11]. Вона складається з одинадцяти пунктів, в яких вперше в офіційному політичному документі ЄС визнається факт «агресії збройних сил РФ» проти України та названі прізвища політичних в'язнів з вимогою негайного їхнього звільнення. Приділено увагу нагальним питанням реалізації реформ в Україні, зокрема боротьбі з корупцією, імплементації судової та прокурорської реформ, спрямованих на посилення верховенства права в Україні, дано позитивну оцінку структурним реформам децентралізації та державного управління, охорони навколишнього середовища, охорони здоров'я та реформам пенсійного забезпечення та національної безпеки.

Стратегічні амбіції українського суспільства щодо перспектив членства в ЄС визначаються як визнання європейського прагнення України і вітається її європейський вибір, як це закріплено в Угоді про асоціацію. Євросоюз залишається надійним партнером і союзником України у процесі подолання зовнішньої агресії й успішності у реалізації реформ на шляху її цивілізаційного вибору.

Підбиваючи підсумки огляду двосторонніх відносин Україна-ЄС можна визнати неоднозначний і суперечливий характер цих взаємин. Хоча євроінтеграція залишалася основним пріоритетом для розвитку України упродовж розбудови своєї державності, рух до об'єднаної Європи був наповнений складними викликами, ризиками, об'єктивними та штучними небезпеками. Успіхи та серйозні прориви у двосторонніх взаєминах, пов'язані передусім з активізацією громадянської активності, консолідованої позиції різних верств українського суспільства, коли виникала загроза скасування чи відхилення від євроінтеграційного курсу. Віхами у новітній історії України постали обидві революції 2004 та 2013-2014 рр. Вагомим чинником теперішніх європейських відносин стало подолання

української кризи з усіма наслідками, які зачепили Україну, Європу, світ.

Найактуальнішим завданням для України сьогодні залишається ретельне виконання положень Угоди про асоціацію. Погоджуємося зі словами Генерального директора Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції О. Стефанішиною: «запорукою того, що виконання УА все ж таки забезпечить омріяну політичну асоціацію та економічну інтеграцію, закладену у ст. 4 та ст. 25 УА, залежить від того, наскільки якісно держава реалізовуватиме на практиці зазначені зміни, наскільки громадяни будуть готові в них повірити, розділити відповідальність за їх впровадження та укорінення в нашому щоденному житті» [23]. Євроінтеграційний поступ залишається головним пріоритетом як для зовнішньої, так і для внутрішньої політики нашої держави. За останні роки українське суспільство, влада та бізнес стали більш досвідченими, відповідальними та свідомими того, який довгий шлях ще попереду у досягненні європейської перспективи для України.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours. Brussels, 11.3.2003 / European Commission. URL: http://eeas.europa.eu/archives/docs/enp/pdf/pdf/com03_104_en.pdf
2. Артёмов І.В., Ващук О.М. Євро регіональне співробітництво України: проблеми і перспективи. Навч. посібник. Ужгород: «Гражда», 2013. 410 с.
3. Василенко С.Д. Європейський процес і Україна. Монографія. Одеса: ІСЦ політехн. ун-ту, 1996. 136 с.
4. Відносини Україна – ЄС: в умовах сучасних викликів / Публікація Фонду Фрідріха Еберта: Представництво в Україні URL: <http://www.fes.kiev.ua/new/wb/media/publikationen/letzte-Fassung.pdf>
5. Гнатюк М.М., Малик Я.Ф., Прокопенко Л.Л. Модуль 2. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України / Relations Between Ukraine and the EU and European Integration Process. Навч. посіб. / За заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. Київ: Міленіум, 2009. 782 с.
6. Гнидюк Н.А., Федонюк С.В. Розширення Європейського Союзу та досвід реформ країн ЦСЄ у контексті приєднання до ЄС. Навч. посібник. / За заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. Київ: Міленіум, 2009. 354 с.
7. Грицяк І.А. Європейське управління: теоретико-методологічні засади. Монографія. Київ: Вид-во «К.І.С.», 2006. 398 с.
8. Грицяк І.А., Говоруха В.В., Стрельцов В.Ю. Правова та інституційна основи Європейського Союзу. Підручник (з грифом МОН України) / За заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, О. Рудіка, Л. Прокопенка, В. Стрельцова. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. 620 с. (Серія «Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції»).
9. Європейський Союз та Україна: Стратегія відносин в контексті розширення. Київ: «К.І.С.», 2003. 206 с.
10. Європейський Союз: політика, економіка, право. Навч. посібник / За заг. ред. Н.В. Антонюк, М.М. Микієвича. Львів, 2005. 532 с.
11. Заява за результатами 20-го Саміту Україна – ЄС, Брюссель, 9 липня 2018 року / Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zayava-za-rezultatami-20-go-samitu-ukrayina-yes-bryussel-9-l-48590>
12. Калінічева Г.І. Євроінтеграційний поступ України: історіографічний аспект. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/21222/1/63-74.pdf>
13. Копійка В.В. Європейський Союз: досвід розширення і Україна. Київ: Юрид. думка, 2005. 448 с.
14. Мітряєва С.І. Європейська безпека і Україна: Навч. посібник. Ужгород: Ліра, 2008. 222 с.
15. Мудрий Я. Словник-довідник термінів з європейської інтеграції / За заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, Л. Прокопенка, О. Рудіка, В. Стрельцова. Київ: «Міленіум», 2009. 588 с.
16. Поглиблення відносин між ЄС та Україною: Що, чому і як? / під ред. М. Емерсона, В. Мовчан. Київ: ІЕД, 2016. 255 с.
17. Постанова Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>
18. Постанова Верховної Ради України «Про реалізацію Декларації про державний суверенітет України у сфері зовнішніх зносин». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/581-12>
19. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноєвропейськими сусідами. Київ: К.І.С., 2004. 360 с.
20. Світова та європейська інтеграція. Навч. посібник / За заг. ред. проф. Й. Малика. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. 540 с.
21. Сидорук Т.В. Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі у Східній Європі: модель інтеграції без членства. Монографія. Львів: ПАІС, 2012. 444 с.
22. Спільна заява саміту Східного партнерства у Празі 7 травня 2009 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_437
23. Стефанішина О. Євроінтеграція зсередини та зовні / Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.org/analytika/evrointegraciya-zsередiny-ta-zovni>
24. Тодоров І.Я. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти монографія. Донецьк: ДонНУ, 2006. 268 с.
25. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631
26. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012
27. Україна – Європейський Союз: зібрання міжнародних договорів та інших документів (1991-2009) / За заг. ред. С.О. Камишева (кер. групи) [та ін.]. Київ: Юстініан, 2010. 608 с.
28. Україна 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку. Монографія / Ред. кол. авт.: О.М. Гончаренко (кер.) та ін. Київ: НІСД, 1999. 383 с.
29. Уряд прийняв розпорядження про призупинення процесу підготовки до укладання Угоди про асоціацію з ЄС. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=246864953

Solomenna Tetiana

European Ukraine: Current Trends and Prospects

The paper presents the review of Ukraine's European integration progress, which has certain stages, the legal basis of Ukraine and EU relations, and includes various issues of bilateral cooperation since the declaration of Ukraine's independence up to date.

The initial stage of the establishment of bilateral relations between Ukraine and the EU dates back to the 1990's. At that time, the official missions in Kyiv and Brussels were opened, the first bilateral Partnership and Cooperation Agreement was signed, a political dialogue was established, economic and trade relations with the EU were developing, the contacts with Ukrainian society intensified.

The next stage was at the beginning of the 2000s, when the internal conflict in Ukraine was intensifying, and the European Union was preparing for the largest enlargement. The European partners, disappointed with the efforts of Ukraine in reforms implementing, took a wait-and-see attitude. The significant event of bilateral relations was the presidential campaign of 2004, which became a manifestation of the civil activity of Ukrainian society regarding the policy of European integration.

The political crisis in the EU, due to the failure of the EU Constitution and the ineffective policy of Ukrainian government again did not lead to tangible results in bilateral cooperation. The EU proposed Ukraine to adopt a new, more ambitious agreement for further cooperation. The preparation of the text of the Association Agreement between Ukraine and the EU lasted from 2007 to 2011.

In 2009, in Prague, the Eastern Partnership Summit was held – a Polish-Swedish initiative for the EU's eastern neighbors, in particular for Ukraine. From that period, the EU – Ukraine bilateral relations have shifted to the multilateral format of the Eastern Partnership, in which, in addition to Ukraine, five more former Soviet republics are taking part. The Eastern Partnership supposed to sign the Association Agreements, to introduce a visa-free regime and activate the civil society of partner countries in the realization of European integration goals. The refusal of the Ukrainian government to sign the Association Agreement caused a broad social protest, which demanded the realization of Ukraine's European choice.

The Dignity Revolution became the Rubicon of the modern era of bilateral relations with the EU. The achievements of that period were the creation of the institutional and legal mechanism for the implementation of the Association Agreement, reforms to bring European standards closer, and the introduction of a visa-free regime for Ukrainian citizens.

Issues of security, pressure on Moscow's policy, the need for political and economic reforms in Ukraine are the urgent issues of the European Union in the bilateral relations at the present stage. In the conditions of the difficult situation in the East of Ukraine, the annexed Crimea and the difficult implementation of reforms, European integration remains the main priority of Ukraine's domestic and foreign policy.

Keywords: EU, Association Agreement, Ukraine-EU Summit, Eurointegration, Eastern Partnership